

Orijinal Kaynak: Dinhan, Adam. (2012, August 06). “Religion in Higher Education: Why Tired Narratives Won't Do”, *The Guardian*.

Atıf Şekli: Dinhan, Adam. (2017, Nisan 20). “Yüksek Öğretimde Din: Eski ve Kalıplaşmış Anlatım Biçimleri Neden İşe Yaramaz?”, Çev. Berkin Uysal, *Sosyal Bilimler*. sosyalbilimler.org/yukse-ogretimde-din

Yüksek Öğretimde Din: Eski ve Kalıplaşmış Anlatım Biçimleri Neden İşe Yaramaz?

Adam Dinhan

Türkçesi: Berkin Uysal

Gelecek günlerde insanlar Mo Farah'ın Olimpiyat oyunları erkekler 10 bin metre koşusundaki başarısını konuşuyor olacaklar. Ancak üzerinde nadiren durulan bir gerçekse, Farah'ın bu başarısının Ramazan'a denk gelmesi, yani Müslümanların gün doğumundan gün batımına kadar oruç tutup hem zihnen hem de bedenen zorlu olabilecek belli bir ibadet disiplinini izlediği bir aya. Bu, Müslüman sporculara çetin bir engel teşkil ediyor ve Mo'nun da aralarında bulunduğu birçok Müslüman sporcu, aileleri, arkadaşları ve din adamlarıyla etrafıca tartıştıktan sonra bu sene oruç tutmama kararı aldı.

Gelecek sene Ramazan ayı üniversite ve okulların sınav dönemlerine denk geldiğinde dünyanın her yerindeki Müslüman öğrenciler de benzeri bir ikileme karşı karşıya kalacak. Eğitimciler bu konuyla ilgili bir şey yapmalı mı, yapmalysa ne yapmalı? Üniversitelerin rektör yardımcılarıyla, çalışanlarıyla, sektörün önde gelen isimleriyle ve öğrencilerle dine karşı daha olumlu bakışlar ve stratejiler geliştirmeye çalışan Dini Okuryazarlık Liderlik Programı [The Religious Literacy Leadership Programme] bu çetrefili durumu çoğu kurumdan daha iyi anlıyor.

En çok ihtiyacımız olduğu zaman din üzerine konuşma yetimizi yitirdiğimiz için “dini okuryazarlık” tartışılacak bir konu hâline geldi. Sekülerizmin, dinin günümüzde yok olma noktasına geleceği beklentisine rağmen, dünya üzerinde milyarlarca insan dindar. Göç ve küreselleşme, seçmenler, gönüllüler, hizmet kullanıcıları, ortaklar, liderler ve eğitimciler olarak günlük yaşamda hepimizin tüm dini inançlarla —ve inançsızlarla— karşılaştığımız anlamına gelir.

Peki karşı karşıya kaldığımız bu durumlarla ne kadar iyi başa çıkabiliyoruz? Bu yalnızca üniversiteler veya sadece Ramazan ayı için değil, tüm sektörlerde ve durumlardaki tüm dini gelenekler, inanç ve inanışlar için önemli bir sorudur. Liberalizmin cevabı konuya üstten bakmaktı, tartışmaların kendiliğinden ortadan kalkacağı umuduyla, kamusal alanda tarafsızlıkta ısrar etmektir. 11 Eylül saldırıları ve 7 Haziran Londra patlamaları (kısaca 7/7 olarak da bilinir) sonrası İslamofobinin yükselişi bu yaklaşımın yetersizliğini göstermiştir. Tıpkı onları göz ardı etmeyi seçenler için kaçırılmış bir fırsat olan inanç temelli toplumsal eylemler ve topluluk girişimlerinin katkısıyla ortaya çıkan milyonlarca saat gönüllülük temelli işlerin ve milyonlarca pound bağışın gösterdiği gibi. Yani, kamu inancı için yenilenmiş bir kamu söylemine ihtiyacımız var.

Ramazan ayında yapılacak sınavlar neden buna ihtiyaç duyduğumuza güzel bir örnektir. Önümüzdeki birkaç yılın sınav zamanı geldiğinde, Müslümanlar her yerde sabahın dördünde, güneş doğmadan kahvaltı edebilmek için uyanacak. Bu yemekler içten ve samimi olabilir ve çoğu insan günlerine buradan devam edecektir. Stresli öğrencilerin ikilemiyse, günde bir ya da belki iki sınavla baş ederken, şurada burada minik

bir uyku çekmek ya da günün ilerleyen vakitlerinde bir kestirme olanağı beklemek olacaktır. Diğer ve çoğunlukla gerçekleşen ihtimal, öğrencilerin dışlarını sıkıp uyumadan devam etmesidir; ancak öğleden sonraki sınavın ortasında bu öğrencilerin gözleri bitkinlikten şişmiş hâle gelir, açlık ve susuzluk da yüklerine yük katar. Şüphesiz, en iyi performansı elde etmek için en iyi koşullar bunlar değildir. Akşam yemeği için uzun yaz günlerinin sonuna kadar beklenmelidir ve bu da gece geç yemek, tok karınla uyumak ve gün doğmadan tekrar uyanmak demektir. Bunlar hiçbir öğrenci için ideal koşullar değildir.

O hâlde üniversiteler buna nasıl hazırlanabilir? Üniversitelerin bu konuya yaklaşımları, dine karşı hem yüksek öğretim içindeki hem de dışındaki geniş çaplı tutumlara bağlı olacaktır. Bazı kurumlar konaklama olanağı tanımayacaklardır. Bazılarıysa öğrencilerine bakım ve destek sağlayabilmek için varını yoğunu ortaya koyacaklardır. Bradford Üniversitesi gibi Müslüman nüfusu yoğun olan üniversitelerde, benzeri konular ve hangi uygulanabilir önlemlerin yararlı olabileceğinin anlaşılması zorunlu hâle gelecektir. Çeşitliliği sınırlı olanlar içinse bu meseleler tamamen alakasız görünebilir.

Dini Okuryazarlık Liderlik Programı, dindar öğrenciler ve çalışanlarla açık tartışmalara, yerel Müslüman gruplarla ve imamlarla onların bu konularda nasıl yardımcı olabileceğini öğrenmeye dayanan sağduyulu bir yaklaşımı temel alıyor. Bu tip organizasyonların büyük ve resmi olmaları gerekmez: sıcak ve yakın ilişkiler kurmak gerekli bilgi ve dayanıklılığı artırma konusunda yardımcı olacaktır. Bu durumların çoğunda da sağduyulu bir yaklaşım sağduyulu bir tepkiye yol açacaktır.

Pratik çözümler ne olursa olsun, din üzerine düşünmekte daha becerikli hâle gelmemiz çok önemlidir. Düşünmeden verilen tepkiler, yarı-bilinçli düşmanlık veya dinin çatışma ve dönüşüm içindeki rolü hakkındaki kalıplaşmış anlatım biçimleri işe yaramayacaktır. Bu tutumlar başka bir yüzyıla aittir. “Öteki”nin üstündeki gizemi kaldırmakta dinsel kimliğin yaşanmış deneyimi hakkında biraz bilgi sahibi olmak, ırk söyleminin kurumlarımızdaki etnik çeşitliliği beslemesinde olduğu kadar önemlidir. Din hakkındaki çoğu zaman belirsiz ve karmaşık düşüncelerimizi su yüzüne çıkarmak da daha nazik ve bilinçli tartışmalar yürütebilmek için önemli olacaktır.

Kısacası, tartışmayı ciddi ölçüde iyileştirmemiz gerekiyor; tüm inançlardan öğrencilerimiz için (ve inançsızlar için de) din hakkında daha fazla tartışmaya değil, din üzerine daha kaliteli tartışmalara ihtiyacımız var.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler meselelerine yoğunlaşan, gönüllülük odaklı, açık erişim, akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını, ekibimizde gönüllü olarak görev almak için sosyalbilimler.org/basvuru sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube’da @sosbilorg kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*’i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*’da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

sosyalbilimler.org’da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna t.me/sosbilorg adresinden katılabilirsiniz.